

skal nu afgjøre dette uden netop den, som er i en saadan Stilling, paa et saadant Sted, at hans Mening vil faae en ganske fremherstende Vægt, og som er stillet saaledes som Part i Sagen, at han maa være Modstander af Alle, som dele en anden Mening, en anden Overbeviisning end han.

Udsættelse: Det forekommer mig, at det Spørgsmaal, som foreligger her til Afgjørelse, er velberettiget, men ogsaa høist ubetimeligt. Jeg troer, det er velberettiget af den ganske simple Grund, at det vistnok ligger i Sagens Natur, at det engang maa fremtræde og komme til Afgjørelse, men det er ubetimeligt af den ganske simple Grund, at der er yderst Faa, som for Diebliffet trænge til denne Afgjørelse. Naar Spørgsmaalet stiller sig om Kirkegaardenes Brug, forekommer det mig, at det Første, der bør være Gjenstand for Undersøgelse, er, hvad er Kirkegaardenes egentlige Hensigt? Det er ganske simpelt den at gjemme de Dødes Legemer for en vis Kreds paa en hensigtsmæssig Maade. Kredsen, det er Sognet, og Kirkegården er altsaa ganske sikkert til Brug for at gjemme ethvert dødt Legeme, som maa udføres fra dette Sogn, og paa en passende Maade bringes hen under Jordens Skjød. Men det er heller ikke derom, ikke om Begravelserne, der her er Spørgsmaal, thi de ville ikke kunne negtes Noget, men det er Ceremonierne, hvorom der her er Spørgsmaal; det er Ceremonierne, som man ikke rigtigt vil forstaae. (H. Sørensen: Jo!). Det er Ceremonierne, som man ikke rigtigt vil forstaae og ikke rigtigt vil kunne forstaae. Den ærede Rigsdagsmand forstaaer dem, som han tænker sig ville blive udøvede, men mange Andre ville ikke forstaae, at den Maade, hvorpaa afvigende Religionsbefændere hædre deres Døde, er den rette at hædre dem paa. Hvis man seer sig om i Verden, vil man snart komme til at see, at det, som den Ene betragter som høitideligt, herligt og ophøiet, det betragter den Anden som latterligt og forkasteligt. Naar Diet nu i en lang Tid har vænnet sig til at betragte en vis Art Ceremonier som høitidelige og sanctificerende, og man kommer til at see Noget, der kan være en Modsatning dertil, saa bliver dette Sidste

forkastet, vel med Urette, men det bliver dog forkastet og giver Anledning til en unyttig og farlig Strid, som er farligst for dem, der skulle benytte Friheden i No og udvikle den, indtil den faaer den behørigte Styrke. Det, som vi især i religiøs Henseende maae vænne os til, det er at benytte vor Frihed i No og lade den komme til Kræfter der, hvor Sønningen er indtraadt, før vi gjøre større Fordringer paa de Udsøndredes Vegne. Hvad der vilde være langt naturligere ligeoverfor den Stilling, vor grundlovmæssige Frihed giver os, det vilde være at udelukke alle Begravelsesceremonier fra Kirkegaardene og henlægge dem enten til Kirken eller til enhver Sects gudelige Huus eller til deres eget Hjem, og kun bruge Kirkegaardene til det, der er deres Hovedformaal, at nedsænke de Døde i Fred; men saavidt kunne vi ikke komme endnu idag. Der er endnu altfor Mange, der sætte Priis paa Betydningen af Ligfaren, der drager igjennem Gaderne; der er endnu altfor megen Blanding af den menneskelige Forsængelighed ind i det evindeligt Store, og det kunne vi ikke paa een Dag skaffe afveien. Jeg troer ikke, det vilde være hensigtsmæssigt i dette Dieblif, ved en Lovbestemmelse, der kun er til Nytte for Enkelte, at prøve paa at bekæmpe dette. Det er hensigtsmæssigt og heldigt, at Begreber af denne Art komme til Dmtale, og at vi lidt efter lidt vænne os til at forstaae vor Tilstand rigtigt; thi det er deri Bausfælgigheden ligger, at den for Diebliffet kun af saare Faa forstaaes rigtigt; men ligesaa rigtigt som det er, ligesaa urigtigt vilde det være, troer jeg, nu at ville bringe denne Sag til Afgjørelse igjennem en Lovbestemmelse, som, selv naar den var traadt i Kraft, ikke vilde være afgjørende, eftersom man endnu ikke vidste, hvem de Mellemled skulde være, som skulde udføre et Lovbud af denne Natur. Enhver vil indbrømme, at medens en Kirkegaard er bestemt til at modtage alle de Døde fra Sognet, saa er der altid En, der er Vogter ved Kirkegaardens Dør, og som skal lukke denne Dør, naar Ligfaren kommer med dette Lovbud i Hænderne og forlanger at gaae ind. Vedkommende vil da sige: Lovbudet maa komme til mig med Forstrifter af en saadan Art, at jeg veed, hvorledes det skal opfyldes,